

Mezuniyet Sonrası Aile Hekimliği Eğitimi: Diploma ve Master Programları

Prof. Dr. Zekeriya AKTÜRK
Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği AD
zekeriya.akturk@gmail.com

Özet

Aile hekimliği alanında yetişmiş iş gücü ihtiyacı Türkiye'nin güncel sorunlarından. Aile hekimliği uzmanlık eğitimi uluslararası otoriteler tarafından en az 3 yıl tam zamanlı olarak önerilmektedir. Türkiye'de yetişmiş aile hekimliği uzmanı sayısının az olması nedeniyle daha kısa zamanda kalifiye birinci basamak hekimi yetiştirme çalışmaları vardır.

Araştırmamızda Google ve Yahoo arama motorları kullanılarak aile hekimliği diploma ve master eğitimi veren kurumların web sitelerine ulaşıldı. Söz konusu programlar süreleri, ülkesi, eğitim yöntemi, tez/proje istenme durumu ve eğitimin değerlendirilme yöntemleri açısından incelendi.

Araştırmada 15 farklı ülkeden 15 adet diploma ve 13 adet te master programına ulaşıldı. Diploma programlarının süresi 10 ay-2 yıl arasında, master programlarının süresi ise 1 ila 4 yıl arasında değişmekteydi. Diplomam programlarının 5'i (%33,3) tam zamanlı iken master programlarının 8'i (%65,5) tam zamanlıydı ($p>0,05$).

Aile hekimliği uzmanlık eğitimine ek olarak daha kısa süreli tam ve/veya yarı zamanlı programlar birinci basamakta ihtiyaç duyulankalifiye iş gücünü sağlamada yararlı olabilir. Aile hekimliği uzmanlarının hak kayıplarına yol açmamak için bu programların isimlendirilmesinde dikkatli olunmalı "uzman" ifadesi kullanılmamalıdır.

Anahtar kelimeler: aile hekimliği, uzmanlık eğitimi, diploma, master, uzaktan eğitim, yarı zamanlı eğitim.

Aile hekimliği alanında yetişmiş iş gücü ihtiyacı Türkiye'nin güncel sorunlarından. Aile hekimliği uzmanlık eğitimi uluslararası otoriteler tarafından en a 3 yıl tam zamanlı olarak önerilmektedir. Türkiye'de yetişmiş aile hekimliği uzmanı sayısının az olması nedeniyle daha kısa zamanda kalifiye birinci basamak hekimi yetiştirme çalışmaları vardır.

Summary

Qualified workforce in the field of family practice is a current hot topic in Turkey. International authorities suggest at least 3 years of full-time postgraduate training in order to specialize in family medicine. However, due to the lack of sufficient number of family medicine specialists in Turkey, there is a search for alternative solutions to train the active GP's in primary care in a relatively short time.

In this research we used the Google and Yahoo search engines in order to find institutions having diploma and master programs in family medicine. The programs were investigated with regard to their training durations, training methods, thesis/project requirement, and the method of evaluation.

Our search revealed 15 programs of diploma in family medicine and 13 programs of masters of family medicine from 15 different countries. The durations of diploma and master's programs ranged from 10-months to 2 years and 1 to 4 years respectively. Five of the diploma programs (33.3%) and 8 of the master's programs (65.5%) were full-time ($p>0,05$).

In addition to family medicine board training, full and/or part-time programs with shorter durations can be useful to cover the trained family physician demand in primary care. In order to preserve the employee rights of family medicine specialists, care should be given to select an appropriate name. The term "specialist" should be avoided and reserved solely for board program graduates. "Diploma in family medicine" might be a good alternative.

Key words: family medicine, specialist training, diploma, master's, distant learning, part-time training.

Giriş

Türkiye'de 1985 yılından beri aile hekimliği uzmanlık eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte günümüzde halen aile hekimliği uzmanı sayısı ülkenin ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Mezun olmuş yaklaşık 2000 aile hekimliği uzmanına karşılık ihtiyaç 20.000 civarındadır(1).

306 milyon nüfuslu ABD'de her yıl 2500 civarında aile hekimliği uzmanlık pozisyonu açılmaktadır(2). 32 milyon nüfuslu Kanada'da 25 eğitim merkezinde 2005'te kaydolun aile hekimliği uzmanlık öğrencisi sayısı ise 269'dur(3). Diğer taraftan Türkiye'de 2009 Tıpta Uzmanlık Sınavı'nda aile hekimliği uzmanlığı için açılan kadro sayısı ise 182'dir(4).

Nüfusa orantılandırılacak olsak Türkiye'de her yıl yaklaşık 500 aile hekimliği uzmanlık kadrosu açılmalıdır. Yine de birinci basamak için gereken 20 bin civarındaki aile hekimliği uzmanı ihtiyacını karşılamak için yılların geçmesi gerekir. Aile hekimliği diploma ve master programları ise ortalama 1-2 yıllık süreleriyle nispeten daha kısa sürelerde birinci basamak için kalifiye iş gücü yetiştirilmesine katkı sağlayabilir.

2004 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından Sağlıkta Dönüşüm Projesi başlatılmıştır. Bu proje çerçevesinde birinci basamakta yapılanma değiştirilmiştir. Halen 33 ilde pilot uygulaması yapılmakta olan yeni sistemde dikkati çeken ana değişiklikler hasta listesine dayalı bir hizmet sunumu ve kişi başına ödeme sisteminin uygulanması ve sistemde görev yapan pratisyen hekimlere "aile hekimi" denmesidir(5). Yeni sisteme göre sözleşme yapacak pratisyen hekimlere bir haftalık bir oriyantasyon kursu verilmiş ve sistemde kalmaları için 2 yıllık bir uzaktan eğitim öngörülmüştür. Bu eğitimin aile hekimlerine katkısının olduğu düşünülse de(6) daha kapsamlı eğitimlere ihtiyaç vardır(7).

Amerikan Mezuniyet Sonrası Tıp Eğitimi Akreditasyon Konseyi'nde aile hekimliği uzmanlığı için en az 3 yıl tam zamanlı bir eğitimi öngörmektedir⁹. Bununla birlikte, Türkiye'de hekim kalitesini daha kısa zamanda yükseltebilecek alternatiflerin de düşünülmesi bir zorunluluktur.

Birinci basamakta uygulanan bu yeniliklerin bazıları aile hekimliği uzmanları tarafından tepkiyle karşılanmış ve sistemdeki pratisyen hekimlere verilecek yarı zamanlı eğitimle aile hekimliği uzmanı sayılacakları gibi endişeler ortaya çıkmıştır. Türkiye Aile Hekimliği Uzmanlığı Derneği 8 Eylül 2009 tarihinde web sayfası aracılığıyla yaptığı duyuruda "part-time uzmanlık modeli" olasılığıyla ilgili tepkisini ortaya koymuştur⁽⁸⁾.

Kaliteli sağlık hizmeti ancak iyi yetişmiş bir sağlık ekibiyle verilebilir. Buradan hareketle, birinci basamakta çalışacak hekimlerin aile hekimliği alanıyla ilgili eğitim almaları kaçınılmazdır. Amerikan Mezuniyet Sonrası Tıp Eğitimi Akreditasyon Konseyi'nde aile hekimliği uzmanlığı için en az 3 yıl tam zamanlı bir eğitimi öngörmektedir⁽⁹⁾. Bununla birlikte, Türkiye'de hekim kalitesini daha kısa zamanda yükseltebilecek alternatiflerin de düşünülmesi bir zorunluluktur.

Bu araştırmada çeşitli ülkelerde uygulanan aile hekimliği diploma ve master programları incelenmiş, benzer programların aile hekimliği uzmanlarının hak kaybına yol açmadan ülkemizdeki yetişmiş birinci basamak hekimi ihtiyacına çözüm bulmadaki uygulanabilirlikleri tartışılmıştır.

Yöntem

1-15 Eylül 2009 arasında Google (www.google.com) ve Yahoo (www.yahoo.com) arama motorları kullanılarak aile hekimliği diploma ve master programları sunan kurumların web sayfalarına ulaşmak için bir arama gerçekleştirilmiştir.

Arama sekiz farklı kelime grubu kombinasyonu ile yapılmıştır. Şu anahtar kelimeler kullanılmıştır:

1. Diploma Family Medicine,
2. Diploma Family Practice,
3. Diploma General Practice,
4. Diploma Primary Health Care,
5. Master Family Medicine,
6. Master Family Practice,
7. Master General Practice,
8. Master Primary Health Care.

Her aramadan sonra ortaya çıkan ilk 50 bağlantı incelenmiştir. Kullanılan her iki arama motoru da ilk sayfalarında anahtar kelimeleri birarada içeren web sayfalarının bağlantılarını vermektedir (öncelikle belirtilen sırada sonra da birarada). Daha sonra da anahtar kelimelerin herhangi birisini içeren sayfaların bağlantıları listelenmektedir^{(10),(11)}. Bu nedenle yaklaşık ilk 30 sonuçtan sonra sunulan bağlantıların araştırmanın konusuyla pek ilgili olmadığı ve önceki web sitelerinin tekrarlarına ait olduğu görülmüştür.

Arama motorunun yönlendirdiği web sayfaları ziyaret edilmiş ve aile hekimliği diploma ve/veya master programı sunan bir kuruma ait olması halinde ilgili web sitesi incelenerek aşağıdaki bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır:

1. Programın türü (diploma veya master)
2. Program adı
3. Programın süresi
4. Eğitim kurumunun adı ve ülkesi
5. Uygulanan eğitim yöntemi (tam zamanlı, yarı zamanlı, uzaktan eğitim)
6. Eğitim sonunda bir tez ve/veya proje istenme durumu
7. Eğitimin nasıl değerlendirildiği

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına girilmiş ve tablo olarak sunulmuştur. Diploma ve master programlarının süreleri ve yarı zamanlı ile tam zamanlı

progamların süreleri arasındaki farklar Mann-Whitney U testi ile, diploma ve master programları arasında tez/proje uygulaması açısından fark olup olmadığı ise Ki Kare testi ile incelenmiştir.

Bulgular

Anahtar kelime taramasının sonuçları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Arama yapılan anahtar kelimeler ve arama motorlarında çıkan bağlantı sayısı.

Anahtar kelime	Google	Yahoo
Diploma Family Medicine	915.000	5.850.000
Diploma Family Practice	848.000	9.290.000
Diploma General Practice	1.410.000	13.500.000
Diploma Primary Health Care	3.300.000	4.140.000
Master Family Medicine	25.100.000	35.900.000
Master Family Practice	22.100.000	65.400.000
Master General Practice	6.980.000	73.100.000
Master Primary Health Care	1.830.000	20.100.000

Web bağlantılarının incelenmesi sonucunda toplam 15 farklı ülkeden 15 adet diploma (Tablo 2) ve 13 adet te master (Tablo 3) programına ulaşıldı. Web sitesinde diploma ve master programı verdiği belirtilmesine rağmen progamlar hakkında yeterli bilgi verilmeyen Multimedia Medical University(12) araştırmaya dahil edilmedi.

Diploma programlarının süreleri 40 hafta ile 2 yıl arasında değişmekteydi (ortanca 2 yıl). Master programlarının süresi ise 1 ile 4 yıl arasında değişmekteydi (ortanca 2 yıl). Master programlarının süresi istatistiksel olarak diploma programlarından uzundu ($Z = -1.956$; $p = 0,05$).

Diplomam programlarının 5’i (%33,3) tam zamanlı iken master programlarının 8’i (%65,5) tam zamanlıydı (Ki kare 1,238; $p > 0,05$).

Tam zamanlı programların süreleri 1 ile 3 yıla rasında değişirken diğer programların (yarı zamanlı ve uzaktan eğitim) süreleri 1 ile 4 yıl arasındaydı ($Z = -0,299$; $p = 0,765$).

Diploma programlarının 2’sinde (%13,3) tez veya proje uygulaması varken master progamlarında bu sayı 11 (%91,7) olarak bulundu (Ki kare = 16,385; $p < 0,001$).

Eğitimlerin değerlendirilmesinde progamlar arasında önemli farklılıklar olduğu dikkati çekmekteydi. Çoğunlukla yazılı sınavlar kullanılmakla birlikte logbook değerlendirmesi, objektif yapılandırılmış klinik sınav (OSCE), sözlü ve ödev puanlarına göre değerlendirmeler de kullanılmaktadır (Tablo 1 ve 2). Malezya’da uzaktan eğitimle verilen diploma programında eğitimin değerlendirilmesi de uzaktan sınavlarla yapılmaktadır.

Bazı programlarda verilen eğitimlerin bir üst eğitim programına başvurulması durumunda dikkate alınması ve mezuniyet belgelerinin farklı üniversitelerde denkliğinin sağlanması çalışmalarının olduğu dikkati çekmektedir. Monash üniversitesindeki diploma programından master programına devam etmek mümkündür ve diplomaların İngiltere’deki kardeş üniversitelerde denkliği vardır(13). The University of the West Indies’te verilen aile hekimliği uzmanlık eğitimi dört yıldan oluşmakta, eğitimin ilk iki yılını diploma, bir yılını da master eğitimi oluşturmaktadır. Son yılda bir araştırma projesi yapılmaktadır(14). Indian Medical Association, College of General Practitioners(15) tarafından verilen diploma programının da Nepal, Körfez ülkeleri, İngiltere ve Avustralya’da denkliği vardır.

Bazı programlarda verilen eğitimlerin bir üst eğitim programına başvurulması durumunda dikkate alınması ve mezuniyet belgelerinin farklı üniversitelerde denkliğinin sağlanması çalışmalarının olduğu dikkati çekmektedir. Monash üniversitesindeki diploma programından master programına devam etmek mümkündür ve diplomaların İngiltere’deki kardeş üniversitelerde denkliği vardır.

Uzaktan eğitim, çağdaş teknolojilerin kullanıldığı ve eğitim kalitesinin özellikle teorik derslerde sınıf dersleri kalitesine ulaştığı, giderek yaygınlaşan bir yöntemdir. Dolayısıyla bu uygulamanın tam zamanlı programlara da entegre edilmesi uygun olacaktır. Türkiye’de Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi aracılığıyla birçok lisans ve ön lisans diploması zaten uzun süredir verilmektedir¹⁹. Sağlık alanındaki uygulamalar daha yeni olmakla birlikte hemşirelik lisans tamamlama eğitimlerinin uzaktan eğitimle verilmesi bir örnek olarak gösterilebilir.

Uzaktan eğitimlerin hastane eğitimleriyle entegre edilebildiği görülmektedir. İngiltere Kraliyet Aile Hekimliği Koleji (RCGP) ve Apollo hastaneleri işbirliği ile yürütülen Medvarsity aile hekimliği diploma programının 9 ayı internet üzerinden online eğitim, 3 ayı ise Apollo hastanelerinde rotasyon şekline gerçekleşmektedir(16).

Doğu ülkelerindeki birçok programın Batılı eğitim kurumlarının işbirliği ile yapıldığı dikkati çekmektedir. Ayrıca programların birçoğuna uluslararası öğrenci de kabul edilmektedir.

Tartışma

Araştırmamız mezuniyet sonrası aile hekimliği eğitiminde uzmanlık eğitiminin yanında daha kısa süreli, yapılandırılmış diploma ve master programlarının da olabileceğini göstermektedir.

Diploma ve Master terimleri tıp pratiğinde fazla kullanılmamaktadır. Bologna sürecinde Avrupa ülkelerinde eğitimde standardizasyonu sağlamak üzere “Master’s degree” en 3 yıllık lisans eğitiminin (Bachelor’s degree) üzerine yapılan 1 veya 2 yıllık eğitim olarak tanımlanmaktadır(17).

Diploma terimi ise bir eğitim kurumu tarafından verilen sertifikayı ifade eder(18). Ancak, bu terimin kullanımında da ülkeler arasında bir standart yoktur. ABD’de yüksek öğrenimle elde edilen dereceyi gösterirken, Avustralya, Pakistan ve Hindistan gibi ülkelerde mezuniyet sonrası mesleki kursları (vocational training) ifade edebilmektedir.

Araştırmamızda da görüldüğü üzere, gerek diploma, gerekse master dereceleri birçok ülkede mezuniyet sonrası tıp eğitiminde aile hekimliği uzmanlık eğitiminin altında bir eğitimi tanımlamak için de kullanılmaktadır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yanında İngiltere, Belçika ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde de programların bulunması uygulamanın genelliğini göstermekle birlikte bu programların yaygınlığının aile hekimliği uzmanlık eğitimi programlarıyla karşılaştırıldığında çok az olması diploma ve master uygulamalarının bir rutin olmayıp, aile hekimliği uzmanlık eğitimine giden yolda bir basamak olabileceklerini veya özel şartlar altında uygulanabileceklerini düşündürmektedir.

Uzaktan eğitim, çağdaş teknolojilerin kullanıldığı ve eğitim kalitesinin özellikle teorik derslerde sınıf dersleri kalitesine ulaştığı, giderek yaygınlaşan bir yöntemdir. Dolayısıyla bu uygulamanın tam zamanlı programlara da entegre edilmesi uygun olacaktır. Türkiye’de Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi aracılığıyla birçok lisans ve ön lisans diploması zaten uzun süredir verilmektedir(19). Sağlık alanındaki uygulamalar daha yeni olmakla birlikte hemşirelik lisans tamamlama eğitimlerinin uzaktan eğitimle verilmesi bir örnek olarak gösterilebilir(20).

Singapur’da 2008 yılına kadar 240 hekim aile hekimliği masteri, 194 hekim ise aile hekimliği diploması programından mezun olmuştur(21).

Avustralya’daki bir çalışmada master derecesinin aile hekimlerinin kariyer yapma düşüncelerini değiştirdiği ve aile hekimlerinin akademik ve araştırma alanlarına yönelmesine katkı sağladığı bulunmuştur(22).

Hong kong’daki bir çalışmada diploma programına katılan hekimlerin bu programlara katılma sebeplerinin çeşitlilik gösterdiği, serbest çalışan hekimlerin hasta portföyünü genişletmek için, diğerlerinin ise bilgi ve becerilerini artırmak olduğu saptanmıştır(23).

Kenya’daki Master of Medicine in Family Health programı 2005 yılında başlatılmıştır. Ülkede ayrı bir uzmanlık programı olmadığından bu programın

süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir. Program, Moi Üniversitesi, Aile hekimliği Enstitüsü ve kiliseye bağlı bir hastaneler zinciri tarafından yürütülmektedir(24).

Aile hekimliği uzmanlık programlarının tercih edilme durumlarında da yıllar içinde bir düşüş dikkati çekmektedir. Bu sorun ABD’de çok eskiye dayanmakla birlikte(2), Türkiye’de aile hekimliği sisteminin pilot uygulamasından sonra daha belirgin hale geldiğini söyleyebiliriz. Çözüm olarak aile hekimliği uzmanlığını daha prestijli hale getirmeye yönelik uygulamalar önerilmiştir(25). Aile hekimliği uzmanlık eğitiminin yanında daha kısa süreli programların sunulması, uzmanlık eğitimine katılmayacak hekimler için bir fırsat oluşturabilir(26). Biz de bu tür uygulamaların aile hekimliği disiplininin çekiciliğini ve tercihleri artıracığını düşünüyoruz.

Yarı zamanlı eğitimler, başta eğitimi sırasında gelir getirici bir işte çalışabilmek olmak üzere katılımcılarına birçok avantaj sağlayabilir. Özellikle eğitimi sırasında çocuk yetiştirmek isteyen annelere yarı zamanlı eğitimler cazip gelebilir. İsviçre’de 1992 yılında uygulamaya konan bir kanunla tıpta yarı zamanlı uzmanlık eğitimi mümkün kılınmıştır. 2003 yılındaki bir araştırmaya göre tıpta uzmanlık eğitimi veren kurumların %24’ü en az bir kez yarı zamanlı eğitim uygulaması yapmıştır. Uygulama en çok psikiyatri, pediatri, iç hastalıkları, jinekoloji ve anestezi alanları ve bayanlar tarafından tercih edilmiştir(27). Avrupa Tıp Uzmanları Birliği (UEMS) de tam zamanlı programların esas olduğunu, ancak, ulusal otorite tarafından onaylanmış yarı zamanlı programların da uzmanlık eğitiminde kabul edilebileceğini belirtmektedir(28).

Bulgularımız ışığında bir yıl tam zamanlı veya iki yıl yarı zamanlı bir mezuniyet sonrası eğitimin aile hekimliği saha uygulaması yapan hekimlerin hizmet kalitesini önemli ölçüde artırabileceğini düşündürmektedir. Tez veya proje uygulaması daha çok master programlarında bulunmaktadır. Diploma programının değerlendirilmesinde yazılı sınavlar, OSCE ve logbook uygulamasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Şüphesiz bu uygulamalar aile hekimliği uzmanlık eğitimine olan desteği azaltmamalı, bilakis aile hekimliği asistan kadrolarının artırılması ve uzman aile hekimlerinin özlük haklarının iyileştirilmesi suretiyle uzmanlaşma teşvik edilmelidir.

Araştırmanın kısıtlılıkları

Bu araştırmada çeşitli ülkelerde uygulanan diploma ve master programları Google ve Yahoo arama motorları kullanılarak taranmıştır. Her ne kadar günümüz dünyasında eğitim programlarının büyük çoğunluğuna internet üzerinde ulaşılabilir de internet yoluyla ulaşılamayan başka programlar da olabilir.

Master ve diploma programı uygulanan ülkelerin çoğunda aile hekimliği uzmanlık eğitimi programları da bulunmaktadır. Mezunlarının özlük hakları açısından programlar arasında hangi farkların olduğu incelenememiştir.

Sonuç

Türkiye’de mezuniyet sonrası aile hekimliği kalifikasyonu için günümüzdeki tek seçenek aile hekimliği uzmanlık eğitimidir. Mezuniyet sonrası aile hekimliği eğitiminde alternatifler oluşturmak üzere çalışmalar yapılması yararlı olacaktır. Tam zamanlı ve yarı zamanlı diploma ve master eğitimleri bu anlamda olabilecek seçenekler olarak gözükmektedir. Bununla birlikte, ortaya konacak eğitim alternatiflerinde isim seçimi konusunda özenli davranılmalı, aile hekimliği uzmanlarının hak kaybına yol açabilecek girişimlerden kaçınılmalıdır. Bu programlar tanımlanırken “Yarı zamanlı uzmanlık” gibi aile

Yarı zamanlı eğitimler, başta eğitimi sırasında gelir getirici bir işte çalışabilmek olmak üzere katılımcılarına birçok avantaj sağlayabilir. Özellikle eğitimi sırasında çocuk yetiştirmek isteyen annelere yarı zamanlı eğitimler cazip gelebilir. İsviçre’de 1992 yılında uygulamaya konan bir kanunla tıpta yarı zamanlı uzmanlık eğitimi mümkün kılınmıştır. 2003 yılındaki bir araştırmaya göre tıpta uzmanlık eğitimi veren kurumların %24’ü en az bir kez yarı zamanlı eğitim uygulaması yapmıştır. Uygulama en çok psikiyatri, pediatri, iç hastalıkları, jinekoloji ve anestezi alanları ve bayanlar tarafından tercih edilmiştir.

hekimliği uzmanlık eğitimini çağrıştıracak tanımlamalar yaparak terminoloji kargaşasına yol açmak yerine “sertifikasyon”, “diploma”, “master” gibi uluslararası kabul görmüş tanımlamalar kullanılmalıdır.

Aile hekimliği diploma ve master programları ortalama 1-2 yıllık süreleriyle nispeten daha kısa sürelerde birinci basamak için kalifiye iş gücü yetiştirilmesine kat-

kı sağlayabilir. Bu nedenle, ülkede yeterli aile hekimliği uzmanı sayısına ulaşıncaya kadar, aile hekimliği uzmanlık eğitimiyle birlikte daha kısa süreli eğitimlerin eşzamanlı olarak yürütülmesi düşünülebilir. Türkiye Aile Hekimliği Yeterlilik Kurulu, uzmanlık eğitimi dışındaki aile hekimliği eğitimlerinin de standartlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar yapmalıdır.

Tablo 2: Çağrışılabilecek aile hekimliği diploma programları

Program adı	Süre	Eğitim kurumları	Eğitim yöntemi	Tez projesi	Değerlendirme
Graduate Diploma in Family Medicine ¹	2 yıl	Monash University, Avustralya	Uzaktan eğitim	Var	Sınavlı değerlendirme
Diploma in Family Practice ²	18 ay	Melita College of Family Doctors, Melita	Yüz yüze	Var	Proje, MCQ, Portfolyo
Diploma in Family Medicine ³	60 hafta	Chinese University of Hong Kong, Faculty of Medicine, Section of Public Health, Çin	Yüz yüze	Var	Yazılı sınav, ödevler
Diploma in Family Medicine ⁴	11 ay	RCSI, England ve Arafca Hastaneleri, Belçika (diğer)	Uzaktan eğitim + sınav	Var	Müfredat sınavı, final sınavı, kitaplar
Postgraduate Diploma in Family Medicine ⁵	2 yıl	University of Cape Town, Faculty of Health Sciences, Avustralya	Yüz yüze	Var	OSCE, Mülki sınav, uygulamalı değerlendirme
Diploma in Family Medicine ⁶	2 yıl	The University of the West Indies, Bay Hill, Antigua (Karayipler)	Yüz yüze	Var	AT
Graduate Diploma of Family Medicine ⁷	1 yıl	Falls Creek University Western Australia, Avustralya	Yüz yüze**	Var	Final sınavları (diğer OSCE)
PI Diploma in Family Medicine ⁸	2 yıl	Christian Medical College, Vellore, Hindistan ve Mercy Mission Hospital, Iowa, USA (diğer)	Yüz yüze	Var	Teorik ve pratik sınavlar, ödevler, kitaplar, proje AT
Diploma in Family Health (DFH) ⁹	2 yıl	Sri Ramachandra University, Hindistan ve Harvard Medical International (diğer)	Uzaktan eğitim***	Var	AT
Diploma in Family Medicine ¹⁰	2 yıl	University of Colorado, Postgraduate Institute of Medicine, Sri Lanka	Yüz yüze	Var	Portfolyo değerlendirme
Small Diploma in Family Medicine (SDFM) ¹¹	1 yıl	Ministry of Health of Small Antilla, Small Antilla	Yüz yüze	Var	Yazılı sınav
Diploma in Family Medicine ¹²	—	Indian Medical Association, College of General Practitioners, Hindistan	Akademik sınav	Var	Yazılı sınav
Diploma in Family Medicine ¹³	2 yıl	Academy of Family Physicians of Malaysia, Malezya	Uzaktan eğitim	Var	Ölçme sınavı
Postgraduate Diploma in General Practice (PGDGP) ¹⁴	30*	University of Otago, Yeni Zelanda	Uzaktan eğitim	Var	Ölçme sınavı
Diploma in International Primary Health Care ¹⁵	2 yıl	University of London, İngiltere	Uzaktan eğitim	Var	Yazılı sınav, ödevler

DF = 10 gün
 * Diploma in Family Medicine dersleri aile hekimliği için ayrılmıştır.
 ** Aile hekimliği dışında gün sayıları belirtilmiştir.
 *** Ayrık yolda 60 gün süreyle eğitim kısıtları bulunmaktadır.
 **** Ayrık 3 yıl yüz yüze eğitimdir.

Tablo 3: Çağrışılabilecek aile hekimliği master programları

Program adı	Süre	Eğitim kurumları	Eğitim yöntemi	Tez projesi	Değerlendirme
Master of Family Medicine ¹	3 yıl	Monash University, Avustralya	Uzaktan eğitim	Var	Tez, mülki değerlendirme
Master of Family Medicine ²	2 yıl	Chinese University of Hong Kong, Faculty of Medicine, School of Public Health, Çin	Yüz yüze	Var	Yazılı sınav, proje
Master in Family Medicine ³	1 yıl*	The University of the West Indies, Bay Hill, Antigua (Karayipler)	Uzaktan eğitim	Var	AT
Master of Family Medicine	1,5 yıl	Falls Creek University Western Australia, Avustralya	Yüz yüze**	Var	Final sınavları (diğer OSCE)
Master in International Primary Health Care ⁴	2 yıl	University of London, İngiltere	Uzaktan eğitim	Var	Yazılı sınav, ödevler
Master in Family Medicine and Primary Care ⁵	1 yıl	University of Cape Town, Faculty of Health Sciences, Avustralya	Yüz yüze***	Var	Yazılı sınav, ödev, OSCE
Master of Family Medicine ⁶	2 yıl	Vrije Universiteit Brussel, Belçika	Yüz yüze***	Var	Yazılı sınav
Master of Family Medicine ⁷	2 yıl	University of Malaya, Malezya	Yüz yüze	Var	AT
Master of Family Medicine ⁸	2 yıl	University of Malaya, Malezya	Yüz yüze	Var	AT
Master of Family Medicine ⁹	2 yıl	University of Malaya, Malezya	Yüz yüze	Var	AT
Master of Medicine in Family Health ¹⁰	2 yıl	McGill University, Kanada	Yüz yüze	Var	Yazılı sınavlar
Master of Medicine (Family Medicine) Programme ¹¹	2 yıl	College of Family Physicians Singapore, Singapur	Yüz yüze****	Var	Yazılı sınavlar, kitaplar
Master in Family Medicine (MFM)diğer ¹²	4 yıl	University of Rwanda-Natal, Center for Rural Health, Kamitanga	Yüz yüze	DF	AT
Master of Family Medicine ¹³	3 yıl	University of Antwerpen, Belçika	Yüz yüze	Var	AT

DF = 10 gün
 * Diploma in Family Medicine dersleri aile hekimliği için ayrılmıştır.
 ** Aile hekimliği dışında gün sayıları belirtilmiştir.
 *** Ayrık 3 yıl yüz yüze eğitimdir.
 **** Ayrık uzaktan eğitim değerlendirilmiştir.

KAYNAKLAR

- 1- Çaylan A. Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği. Medimagazin 2007;(358).
- 2- Klein LS, Ruddy GR, Phillips RL, McCann JL, Dodoo MS, Green LA. Who filled first-year family medicine residency positions from 1991 to 2004? *Am Fam Physician* 2005;72(3):392.
- 3- Krupa LK, Chan BT. Canadian rural family medicine training programs: growth and variation in recruitment. *Can Fam Physician* 2005;51:852-853.
- 4- 2009 Tıpta Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı Sonbahar Dönemi Kılavuzu. Ankara: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi; 2009.
- 5- Aile Hekimliği Uygulaması. TC Sağlık Bakanlığı 2009; Available at: URL: <http://www.saglik.gov.tr/aile/>.
- 6- Yolsal N, Karabey S, Bulut A et al. Courses for medical residents and trainers in Turkey for promotion of quality of reproductive health services: a pilot study *Reprod Health Matters* 2004;12(24):189-199.
- 7- Gunes ED, Yaman H. Transition to family practice in Turkey. *J Contin Educ Health Prof* 2008;28(2):106-112.
- 8- Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği'nden Çağrı! Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği 2009; Available at: URL: <http://www.tahud.org.tr/>. Accessed September 15, 2009.
- 9- ACGME Program Requirements for Graduate Medical Education in Family Medicine. Chicago: Accreditation Council for Graduate Medical Education; 2007.
- 10- Intro to Yahoo! Search. Yahoo! Search - Web Search 2009; Available at: URL: http://help.yahoo.com/l/us/yahoo/search/basics/basics-01.html;_ylt=AiyCbs1SF Tq6cbooXtAIUxkuqCN4. Accessed September 12, 2009.
- 11- The technology behind Google's great results. Google 2009; Available at: URL: <http://www.google.com/technology/pigeonrank.html>. Accessed September 12, 2009.
- 12- Master of Family Medicine. Multimedia Medical University 2009; Available at: URL: http://www.multimediamedicaluniversity.com/Dep_GP.htm. Accessed September 12, 2009.
- 13- Graduate Diploma in Family Medicine. Monash University, Medicine, Nursing, and Health Sciences 2009; Available at: URL: <http://www.med.monash.edu.au/general-practice/teaching/graddipfammed.html>. Accessed September 11, 2009.
- 14- Diploma in Family Medicine. The University of the West Indies 2009; Available at: URL: <http://www.cavehill.uwi.edu/gradstudies/documents/FamilyMedicine09-10.pdf>. Accessed September 11, 2009.
- 15- Diploma in Family Medicine. Indian Medical Association, College of General Practitioners 2009; Available at: URL: http://www.imacgindia.org/pdf/DFM_Brochure1.pdf. Accessed September 11, 2009.
- 16- Diploma in Family Medicine. Medvarsity 2009; Available at: URL: http://www.medvarsity.com/vmu1.2/dmr/dmrdata/courses/dfm/medvarsity_DFM.html. Accessed September 11, 2009.
- 17- Bologna Süreci. TC Yüksek Öğretim Kurulu 2009; Available at: URL: <http://bologna.yok.gov.tr/index.php>. Accessed September 15, 2009.
- 18- Diploma. Wikipedia 2009; Available at: URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Diploma>. Accessed September 15, 2009.
- 19- Açık Öğretim Fakültesi. Anadolu Üniversitesi 2009; Available at: URL: http://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler.aspx#fak_aof. Accessed September 15, 2009.
- 20- Hemşireler "uzaktan eğitim" üniversiteli olacak. Medimagazin [446]. 21-8-2009. 15-9-2009.
- 21- Wong TY, Cheong SK, Koh GC, Goh LG. Translating the family medicine vision into educational programmes in Singapore. *Ann Acad Med Singapore* 2008;37(5):421-425.
- 22- Schattner P, Klein B, Piterman L, Sturmberg J, McCall L. Impact of Master of Family Medicine degree by distance learning on general practitioners' career options. *Med Teach* 2007;29(4):e85-e92.
- 23- Lam TP, Lam KF, Tse EY. Why do primary care doctors undertake postgraduate diploma studies in a mixed private/public Asian setting? *Postgrad Med J* 2006;82(968):400-403.
- 24- Pust R, Dahlman B, Khwa-Otsyula B, Armstrong J, Downing R. Partnerships creating postgraduate family medicine in Kenya. *Fam Med* 2006;38(9):661-666.
- 25- Tiemstra JD. Fixing family medicine residency training. *Fam Med* 2004;36(9):666-668.
- 26- Dickinson JA, Chan CS, Wun YT, Tsang KW. Graduates' evaluation of a postgraduate diploma course in family medicine. *Fam Pract* 2002;19(4):416-421.
- 27- Heuss LT, Haeggeli C. Open access to part-time specialist training -- the Swiss experience. *Swiss Med Wkly* 2003;133(17-18):263-266.
- 28- Charter on Training of Medical Specialists in the European Community. Brüksel: European Union of Medical Specialists; 1993. Report No.: 176.
- 29- Diploma in Family Practice (DFP). Malta College of Family Doctors 2009; Available at: URL: http://www.mcfid.org.mt/Diploma%20in%20FP/diploma_in_family_practice.htm. Accessed September 11, 2009.
- 30- Diploma in Family Medicine 2009-2010. Chinese University of Hong Kong, Faculty of Medicine, School of Public Health 2009; Available at: URL: http://www.cuhk.edu.hk/med/cmd/dip_fam_med.html. Accessed September 11, 2009.
- 31- Postgraduate Diploma in Family Medicine. University of Cape Town, Faculty of Health Sciences 2009; Available at: URL: <http://www.health.uct.ac.za/docs/pgdiplomafamilymedicine.doc>. Accessed September 11, 2009.
- 32- Graduate Diploma in Family Medicine. Edith Cowan University Western Australia 2009; Available at: URL: <http://reachyourpotential.com.au/futurestudents/courses/M44>. Accessed September 11, 2009.
- 33- PG Diploma in Family Medicine. Christian Medical College, Vellore 2009; Available at: URL: <http://home.cmcvellore.ac.in/admissions/SumAdd/pdf/pgdfm%20pros%202010.pdf>. Accessed September 11, 2009.
- 34- Diploma in Family Health. Sri Ramachandra University 2009; Available at: URL: <http://www.srmc.edu/university/DFH.htm>. Accessed September 11, 2009.
- 35- Diploma in Family Medicine. University of Colombo, Postgraduate Institute of Medicine 2009; Available at: URL: <http://pgim.nodes.lk/>. Accessed September 11, 2009.
- 36- Saudi Diploma in Family Medicine. Ministry of Health of Saudi Arabia 2009; Available at: URL: <http://scfhs.org/training/pdf/DFM.pdf>. Accessed September 11, 2009.
- 37- Diploma in Family Medicine. Academy of Family Physicians of Malaysia 2009; Available at: URL: <http://www.afpm.org.my/v2/courses.htm>. Accessed September 11, 2009.
- 38- Postgraduate Diploma in General Practice (PGDipGP). University of Otago 2009; Available at: URL: <http://www.otago.ac.nz/courses/qualifications/pgdipgp.html>. Accessed September 11, 2009.
- 39- Postgraduate Diploma in General Practice (PGDipGP). University of London 2009; Available at: URL: http://www.londondegree.org/Primary_Healthcare_Introduction.htm. Accessed September 11, 2009.
- 40- Master of Family Medicine. Monash University, Medicine, Nursing, and Health Sciences 2009; Available at: URL: <http://www.med.monash.edu.au/general-practice/teaching/masterfammed.html>. Accessed September 11, 2009.
- 41- Master of Family Medicine. Chinese University of Hong Kong, Faculty of Medicine, School of Public Health 2009; Available at: URL: http://www.cuhk.edu.hk/med/cmd/MFM_brochure.html. Accessed September 11, 2009.
- 42- Master of Family Medicine and Primary Care. University of Cape Town, Faculty of Health Sciences 2009; Available at: URL: <http://www.health.uct.ac.za/docs/masterfamilymedicineprimarycare.doc>. Accessed September 11, 2009.
- 43- Master of Family Medicine. Vrije Universiteit Brussel 2009; Available at: URL: <http://aiv.vub.ac.be/opaweb/index?page=modeltraject&omaNummer=2058&doelgroep=TS&language=en>. Accessed September 11, 2009.
- 44- Master of Family Medicine (MFamMed). University of Malaya 2009; Available at: URL: http://www.um.edu.my/professionals/ips/list_programmes/faculties/fac_prog_details.php?intPrefLangID=1&intRecordID=220. Accessed September 11, 2009.
- 45- Master of Family Medicine. Universiteit Gent 2009; Available at: URL: <http://www.opleidingen.ugent.be/studiegids/2009/EN/FACULTY/GE/MAMA/DNHUIS/INDEX.HTM>. Accessed September 11, 2009.
- 46- Master of Medicine in Family Health. Moi University 2009; Available at: URL: <http://www.chs.mu.ac.ke/postgrad/familyhealth.htm>. Accessed September 12, 2009.
- 47- Masters in Family Medicine (MFamMed). University of Kwazulu-Natal, Center for Rural Health 2009; Available at: URL: <http://www.crh.org.za/default.asp?id=1069>. Accessed September 12, 2009.
- 48- Masters of Family Medicine. Universiteit Antwerpen 2009; Available at: URL: <http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=.OODE2007&n=48942>. Accessed September 12, 2009.